

“Монгол Улсын дэд бүтцийн төлөвлөлт болон зураг төсөлд зэрлэг амьтдад ээлтэй арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэх” сэдэвт Олон Улсын Семинар

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, 2015 оны 8 дугаар сарын 25-28-ны өдрүүд

Зэрлэг амьтдад ээлтэй дэд бүтцийг хөгжүүлэх талаар Улаанбаатар хотод хэрэгжүүлэх Үйл Ажиллагааны Төлөвлөгөө

ОРШИЛ:

Монгол болон Герман Улсын Засгийн Газрын Төлөөлөгчид, НҮБ-ын агентлагууд, зээлдүүлэгчид, хувийн хэвшил, төрийн бус байгууллагууд болон шинжлэх ухааны академи дараах зорилгоор цугларсан:

1. Монгол Улсын зэрлэг амьтдад ээлтэй дэд бүтэцтэй холбогдох хууль тогтоомж болон бодлого журмын хэрэгжилтийн байдалд үнэлгээ хийх, тодруулах ба хэрэгжилтийг нь хангах зорилгоор холбогдох хууль тогтоомж болон бодлогуудад оруулах нэмэлт өөрчлөлтүүдийг санал болгох;
2. Вилмийн Тунхаг Бичиг¹-ийн хэрэгжилтийг хянах болон үнэлэх;
3. Стратегийн Байгаль Орчны Үнэлгээ (СБОУ) эсвэл Байгаль Орчинд Нөлөөлөх Байдлын Үнэлгээ (БОНБУ) хийхээс эхлэн зохих ёсны төлөвлөлт болон бүтээн байгуулалтын дараах мониторинг хийх хүртэлх зэрлэг амьтдад ээлтэй дэд бүтцийн хамгийн шилдэг түршлагыг үзүүлэх, тайлбарлах;
4. Зэрлэг амьтдад зориулсан гарц гармын үндэсний стандартууд болон олон улсын зааварчилгаануудын хэрэгжилтийг сайжруулахын тулд хийгдээгүй ажлууд, нэн тэргүүнд хийгдэх ажлууд, дагалдах ажлууд болон гол оролцогч талуудыг тодорхойлох;
5. Оролцогч талууд ялангуяа засгийн газрын агентлагууд, уул уурхай болон барилгын компаниуд, БОНБУ/СБОУ-ийн мэргэжилтэнүүд болон эрдэмтдийн хоорондоо мэдлэг мэдээлэл солилцох байдал болон хамтын ажиллагааг сайжруулах;

¹ Хавсралт II

6. Шинээр ашиглалтанд орсон болон одоогоор ашиглагдаж байгаа дэд бүтцэд (тухайлбал. Транс-Монголын Төмөр Зам) зэрлэг амьтдад ээлтэй арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэх санал зөвлөмжүүдийг сайтар боловсруулах;
7. Дээр дурьдсан бодлого журмууд болон хууль тогтоомжуудын хэрэгжилтийг дэмжихийн тулд дагалдах үйл ажиллагаануудыг тодорхойлох.

Хуралд оролцогчид

Төв Ази, ялангуяа Монгол Улс нь нүүдэллэдэг болон шилжилт хөдөлгөөн ихтэй олон төрөл зүйлийн хувьд “халуун цэг” нь болдог ач холбогдолтой гэдгийг **хүлээн зөвшөөрөх**. Эдгээр төрөл зүйлүүдийн амьдарч чадах эсэх нь улирлын ба тухайн жилийн нөхцөл байдлаас хамааран хоол хүнс болон усны нөөцний олдоц болон чанар нь урьдчилан таамаглах боломжгүй байдаг бөгөөд өргөн уудам тал нутагт тархсан дээрх нөөцөд хүрэх боломжоос нь шалтгаалдаг;

Нүүдэллэдэг төрөл зүйлүүд нь бордоо бий болгох, хөрс сайжруулах болон махчин зүйлсийг хоол хүнсээр хангах зэрэг экосистемийн гол үйлчлэлүүдийг дэмждэг ба тэд өөрсдийн нүүдэллэдэг өргөн уудам газар нутгийнхаа үнэ цэнийн салшгүй хэсэг болдог төдийгүй тухайлбал аялал жуулчлал болон тогтвортой хэрэглээгээр соёлын болон эдийн засгийн үнэ цэнийг бий болгож байгааг **зөвшөөрөх**;

Монгол бөхөн гөрөөс (*Procapra gutturosa*), Монгол хулан (*Equus hemionus*), Аргал (*Ovis ammon*); Хар сүүлт зээр (*Gazella subgutturosa*) болон Монгол соргог бөхөн (*Saiga tatarica mongolica*) зэрэг Биологийн Төрөл Зүйлийг Хамгаалах Конвенцийн жагсаалтанд багтсан туурайтан төрөл зүйлийг хамгаалахад Монгол Улсын Засгийн Газрын гүйцэтгэх үүргийг **тэмдэглэх**;

Сүүлийн жилүүдэд Монгол Улсад уул уурхайн салбарын явуулж байгаа хайгуулын болон олборлох үйл ажиллагаанууд мөн Монгол Улс болон Төв Азийн бүс нутгийг хамарсан нэгдсэн дэд бүтцийн бүтээн байгуулалт хурдацтайгаар нэмэгдэж байгааг **ойлгох**;

Монгол Улсад уул уурхай болон дэд бүтцийг хөгжүүлэх өнөөгийн төлөвлөгөөнүүд зэрэг зэрлэг амьтдын шилжилт хөдөлгөөнд учрах ирээдүйн саад бэрхшээлүүд, мөн тэдгээр амьтдыг экосистемийн хүрээнд болон экологийн сүлжээ хооронд амьдрах орчиндоо нэвтрэх боломжоор хангахын тулд санал болгосон дэд бүтцийн хөгжлийн нөлөөллийг сайтар бууруулах, тэдгээрийн төлөвлөлт болон нөлөөллийн үнэлгээнүүдийн хэрэгцээ шаардлагын талаар **тэмдэглэл хөтлөх**;

Анхаарлын төвд буй олон төрөл зүйлүүд нь БТЗХК болон тус конвенцийн харьяа Төв Азийн Хөхтөн Амьтдыг Хамгаалах Санаачлагын (ТАХАХС) Хавсралтууд дах жагсаалтад багтсан ба БТЗХК-ийн Талууд 11 дэх хурлаараа 11.24 тоот болон Нүүдэллэдэг Төрөл Зүйлийн Хэрэгцээг Анхаарахын тулд Экологийн Сүлжээнүүдийг Боловсронгүй Болгох

тухай 11.25 тоот тогтоолыг тус тус гарган Төв Азийн Нүүдэллэдэг Томоохон Хөхтөн Амьтдад нөлөөлөх Дэд Бүтцийн Нөлөөллийг Хамарсан Зааварчилгаануудыг баталсан гэдгийг **анхаарах**;

Нүүдэллэдэг болон хөдөлгөөн ихтэй төрөл зүйлд дэд бүтцийн хөгжлийн нөлөөлөх нөлөөллийн талаар Монгол Улсад гарсан дэвшил болон Монгол Улсын Засгийн Газраас эдгээр нөлөөллийг бууруулах зорилгоор зэрлэг амьтдын гарц гармын үндэсний стандартуудыг баталсныг **хүлээн зөвшөөрөх**;

Нэгдсэн дэд бүтцийн зураг төслийг нүүдэллэдэг төрөл зүйлүүд чөлөөтэй явж өнгөрөх боломжтой байдлаар боловсруулах, нүүдэллэдэг зэрлэг амьтдад нөлөөлөх аливаа сөрөг нөлөөллийг хамгийн бага хэмжээнд хүргэхэд хамтын ажиллагааны хэрэгцээ шаардлага байгааг тэмдэглэсэн 2011 оны 10 сарын 13-ны өдрийн Герман Улс болон Монгол Улсын хооронд байгуулагдсан эрдэс баялаг болон бусад байгалийн баялгийн олборлолтын талаарх хоёр талын гэрээг **сэргээн санах**;

ЭНЭХҮҮ БАРИМТ БИЧГЭЭР

“Монгол Улсын дэд бүтцийн төлөвлөлт болон зураг төсөлд зэрлэг амьтдад ээлтэй арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэх” талаарх олон улсын семинарын явцад хэлэлцсэн дараах санал зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлэх **санаа зорилгоо мэдэгдэж байна**.

Бодлого

1. Хэрэгжилтийн тасралтгүй байдлыг хангахын тулд яамд хоорондын ажлын хэсгийг тэр дундаа дунд түвшний ажилтнуудыг чадавхжуулах, бусад холбогдох яамдыг (жишээ нь: Сангийн Яам, Барилга, Хот Байгуулалтын Яам) мөн шинжээчид болон бусад холбогдох талуудыг оролцуулах;
2. Дэд бүтцийг зохицуулж байгаа зөрчилдөөнтэй бодлого журмуудыг тодорхойлж зөрчлийг арилгахыг ажлын хэсэгт санал болгох;
3. Зэрлэг амьтдад ээлтэй дэд бүтцийн талаарх Вилмийн Тунхаглал болон Улаанбаатар хотод хэрэгжүүлэх энэхүү үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хариуцах хүмүүсийг холбогдох яамдаас болон оролцогч талуудаас (жишээ нь: зээлдүүлэгчид, академи, хувийн хэвшил) санал болгох;
4. Бүсийн хамтын ажиллагааны бодлогод ТАБЭЗХАБ, АДБХОБ, АХБ² зэрэг олон улсын болон үндэсний удирдамж зааварчилгаануудыг нэгтгэх;
5. Нүүдэллэдэг болон шилжилт хөдөлгөөн ихтэй зэрлэг амьтдад нөлөөлөх тээврийн дэд бүтцийн нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүдийг газар дээр нь хэрэгжүүлэх ажлыг дэмжих зорилгоор шинжлэх ухаан-бодлогын харилцан уялдааг цаашид сайжруулах;
6. Шилжилт хөдөлгөөн маш ихтэй зэрлэг төрөл зүйлийн чөлөөтэй байх нөхцөл нь онцлог болдог амьдрах орчинд үйл ажиллагаа явуулж буй түршлага бүхий олон улсын төмөр замын салбараас шинжээч солилцох явдлыг хялбарчлах;

² ТАБЭЗХАБ – Төв Азийн Бүсийн Эдийн Засгийн Хамтын Ажиллагааны Байгууллага
АХБ - Азийн Хөгжлийн Банк
АДБХОБ - Азийн Дэд Бүтцийн Хөрөнгө Оруулалтын Банк

7. Одоо ашиглагдаж байгаа болон шинээр баригдсан дэд бүтцийн нөлөөллийг бууруулах, хувийн хэвшил^[1] болон засгийн газраас санхүүжүүлсэн судалгаа, мониторингийн ажлыг хэрэгжүүлэхийн тулд “*Байгаль Орчны Нөлөөллийг Бууруулах Сан*”-г байгуулах;
8. Нүүдэллэдэг болон шилжилт хөдөлгөөн ихтэй бусад хөхтөн төрөл зүйлд нөлөөлөх дэд бүтэц болон бүтээн байгуулалтын төслүүдийн нөлөөлөлд өргөн цар хүрээтэй, нэгдсэн мониторингийг барилгын ажлын өмнөх, барилгын ажлын үеэрх болон дараах байдлаар хийх;
9. Нөлөөлөл бууруулах арга хэмжээнүүдийг чиглүүлэхийн тулд нутагшуулж болох менежментийн зарчмуудыг ашиглан зэрлэг амьтдын гарц гармын үндэсний стандартууд болон бусад үндэсний болон олон улсын³ холбогдох бодлого журмуудын хэрэгжилтийг засгийн газрын институтууд, хувийн хэвшил, зээлдүүлэгчид зэрэг бүх холбогдох оролцогч талуудаар хангуулах;
10. Орон нутгийн ард иргэд болон ТББ-уудыг Транс-Монголын Төмөр Замын (ТМТЗ) зураг төслийн талаарх (тухайлбал; хамгаалалтын хайсыг дахин загварчлах болон/эсвэл хэсэгчлэн зайлуулах эсвэл ТМТЗ дагуух зэрлэг амьтдын хоорондын холбоог сайжруулах нөлөөлөл бууруулах бусад боломжит арга хэмжээнүүдийг авах) хэлэлцүүлэгт оролцох боломжоор хангахын тулд татан оролцуулах;
11. Орон зайн төлөвлөлт, БОНБУ болон СБОУ зэрэг одоогоор үйлчилж байгаа хууль эрх зүйн заалтуудын хэрэгжилтийг сайжруулах, тэдгээрийн бүрэн хэрэгжилтийг хангах;
12. Бодлогыг практикт буулгахын тулд бодлогын хөтөлбөрт багтсан боловсролын стандартыг сайжруулснаар чадамжийг нэмэгдүүлэх;
13. Өмнө хэрэгжүүлсэн байгаль хамгаалах хүчин чармайлтуудыг эргэн харж сайжруулах болон нүүдэллэдэг болон шилжилт хөдөлгөөн ихтэй төрөл зүйлд хамаарах өнөөгийн үйл явцуудын шинж чанарыг хадгалах;
14. Бүх төслүүдэд ижил төстэй бодлогын арга хэмжээг ашиглах ба адил тэгш байдлыг хангах;
15. Нүүдэллэдэг төрөл зүйлүүдэд нөлөөлөх одоогийн бодлого журмуудын талаарх олон нийтийн мэдлэг мэдээллийг нэмэгдүүлэх;
16. Хил залгаа орнуудыг хилийн хайсуудыг зэрлэг амьтдад ээлтэй байдлаар дахин загварчлах талаарх хэлэлцүүлэгт татан оролцуулах;

Шинжлэх ухаан

17. Байгаль хамгаалах болон менежментийн арга хэмжээнүүдийн үр ашигтай байдлыг хангахын тулд нүүдэллэдэг төрөл зүйлүүдэд хийх мониторингийн эхний ээлжийн ажлуудыг тодорхойлох;
18. Нүүдэллэдэг туурайтнуудад улсын хэмжээний урт хугацааны мониторинг хийхдээ “*Байгаль Орчны Нөлөөллийг Бууруулах Сан*” болон санхүүгийн бусад арга хэрэгслүүдийг ашиглах;

^[1] Олборлох болон барилгын үйлдвэрүүд зэрэг.

³ E.g.

http://www.cms.int/sites/default/files/publication/%D0%A1MS_Guidelines_Linear_Infrastructure_Central_Asi an_Mammals.pdf

19. Нөлөөлөл бууруулах болон байгаль орчинд үзүүлсэн нөлөөлөл, дүйцүүлэх арга хэмжээнүүдэд хийх мониторингийн үр ашигтай байдлыг хангахын тулд мониторингийн тоо баримтын харьцуулалт ба чанарыг сайжруулах зорилгоор мэдээ баримтыг цуглуулах болон дүн шинжилгээ хийх ажлыг уялдуулах;
20. Урьдчилан таамаглаагүй байгалийн нөхцөлд амьтад холын зайд нүүдэл хийх явдлыг хамгаалах төлөвлөлтийг хамгийн амжилттайгаар хэрхэн хэрэгжүүлэх талаарх өнөөгийн загварчлалыг сайжруулах;
21. Өртөг-үр ашгийн дүн шинжилгээг хийх ба ТМТЗ дагуух хамгаалалтын хайсыг дахин загварчлах болон зайлуулах ойлголтыг дэмжихэд шаардлагатай эрх зүйн тогтолцоо болон төмөр замын бусад чиглэлүүдэд хамгаалалтын хайсгүй байх бодлогыг судалж үзэх;

Барилгын ажлын өмнө

22. Өөр хоорондоо адилгүй газар нутгуудын ялгаатай стандарттай дэд бүтцийн хөгжлийн нөлөөллийн талаарх одоогийн мэдлэгийг харгалзан үзэж БТЗХК-т жагсаасан зүйлүүдийн газар нутгийн бүрэн бүтэн байдлыг хангах, холбогдох, нэвтрэх боломжийг бүрдүүлэх;
23. Зэрлэг амьтдын гарц гармын олон улсын стандартуудыг хангаж ажиллахын тулд төмөр замын хамгаалалтын хайсын талаарх өнөөгийн бодлогын асуудлыг шинэчлэхэд дэмжлэг үзүүлэх шинжээчийг оролцуулах;

Барилгын ажлын үеэр

24. Зам болон төмөр замын төслүүдийн барилгын ажлын үеэр хийгддэг зэрлэг амьтдад зориулсан гарц гармын хэлбэр, хэмжээ, байршил болон суурилуулалт зэргийг багтаасан зураг төсөл нь Монгол Улсын болон Биологийн Төрөл Зүйлийг Хамгаалах Конвенц зэрэг олон улсын эрх зүйд хэрэглэдэг зэрлэг амьтдад зориулсан стандартуудыг хангасан байх арга хэмжээнүүдийг авах.

Барилгын ажлын дараа

25. Хулан болон нүүдэллэдэг болон/эсвэл шилжилт хөдөлгөөн ихтэй бусад туурайтан амьтдын хөндлөн гардаг гарц байж болох ТМТЗ-ын сонгосон хэсгүүдэд хамгаалалтын хайсыг зайлуулах туршилтын судалгаа хийх; болон Монгол бөхөн гөрөөс болон бусад зэрлэг амьтдын⁴ гарц болох Транс-Монголын Төмөр Замын сонгосон хэсгүүдийн дагуух хамгаалалтын хайсыг дахин загварчлах/өөрчлөх⁵ туршилтыг хэрэгжүүлэх;
26. Монгол Улсын үүлс болон ой мод дахь нүүдлийн болон/эсвэл шилжилт хөдөлгөөн ихтэй туурайтан амьтдын гарц гармын байршлуудыг тодорхойлох зорилгоор зэрлэг амьтдын хөдөлгөөн болон тархалтын судалгааг загварчлах болон хэрэгжүүлэх;

⁴ Зэрлэг Амьтдад ээлтэй хамгаалалтын хайсны талаарх БТЗХК-ийн Зааварчилгаанууд болон 2011 оны Олсоны “Монгол Улс дахь Одоогийн болон Төлөвлөсөн байгаа Төмөр Замын Дэд Бүтэц дэх Зэрлэг Амьтдад зориулсан Гарц Гармын Сонголтууд” (Дэлхийн Банкны Тайлан) санал зөвлөмжүүдийг хангахуйцаар дахин загварчилсан эсвэл өөрчилсөн .

⁵ Хайсыг зайлуулах болон өөрчлөх туршилтын судалгааны үр дүнд үндэслэн ТМТЗ нүүдэллэдэг болон шилжилт хөдөлгөөн ихтэй задгай туурайтан амьтдын амьдардаг нутагтай давхцаж байгаа газруудад нийт бүс нутгийн хэмжээнд ТМТЗ-ын дагуух хайсыг зайлуулах болон өөрчлөх ажлыг санаачлах.

27. Ханбогд сум болон Гашуун Сүхайтын хоорондох хилийн гарц гарам эсвэл Шивээхүрэн, Нарийн Сүхайтаас Таван Толгойн Уурхайн Цогцолбор хүртэлх замын дагуух зэрэг зэрлэг амьтдад зориулсан гарц гармуудын стандартыг боловсруулах болон зураг төслийг хийхэд оролцох олон улсын шинжээчдийн оролцоог нэмэгдүүлэх;

Annex I (in English)

The CMS Central Asian Mammals Initiative (CAMI)

CONVENTION ON MIGRATORY SPECIES

Distribution: General

UNEP/CMS/Resolution 11.24

Original: English

THE CENTRAL ASIAN MAMMALS INITIATIVE

Adopted by the Conference of the Parties at its 11th Meeting (Quito, 4-9 November 2014)

Deeply concerned that large mammal migrations in one of the last remaining regions supporting long-distance movements, the Central Asian plains and mountains, are severely threatened by overexploitation of wildlife as well as exploitation of minerals and other natural resources and that the habitats upon which large mammals depend are becoming lost, degraded and fragmented at an unprecedented rate;

Recognizing that extractive industries, infrastructure and fences can have a particularly detrimental impact on the conservation status of migratory mammals and may cause direct mortality and fragmentation of habitats, disrupting essential movement from one place to another and *further recognizing* the urgent need for practical guidelines to mitigate impacts on migratory mammals from linear infrastructure, including the threat from increased human habitation and associated poaching threats along infrastructure routes, not only in Central Asia, but across the wider Asian region;

Aware that long-distance movements of many species are unpredictable, which increases the need to maintain the permeability of large landscapes;

Aware that migratory species and their habitats provide essential ecosystem services as well as cultural heritage value and economic benefits for instance through sustainable use and tourism, and that many human communities directly and indirectly rely on the availability of large mammal species and on intact ecosystems for their livelihoods;

Acknowledging the Central Eurasian Aridland Mammals Concerted Action established by Recommendations 8.23 and 9.1, which highlights the exceptional importance of Eurasian arid ecosystems for migratory species and the crucial role of CMS in conserving them, covering in particular five large mammal species listed on Appendix I (four of these designated for Concerted Action)¹, and a further six on Appendix II (four of these designated for Cooperative Action)²;

Further acknowledging the multiple mandates of CMS to work in the region, including Memoranda of Understanding covering the Saiga Antelope and Bukhara Deer;

Noting that most of the species in the Central Asian region listed in the Appendices of CMS are also included in the Appendices of the Convention on the International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES), thus offering opportunities for synergy as envisaged in the Memorandum of Understanding and Joint Work Programme between the Secretariats of the two Conventions;

Noting with satisfaction the progress made since COP10 in implementing these mandates, in particular the International Single Species Action Plan for the Conservation of the Argali *Ovis ammon* (CMS/UNEP/COP11/Doc.23.3.3), the assessment of gaps and needs in relation to migratory mammals in Central Asia (CMS/UNEP/COP11/Inf.21) and the Programme of Work for a broader Central Asian mammals initiative comprising all activities aimed at conserving large migratory mammals and implementing CMS in the Central Asian region;

¹ Appendix I - Bukhara/Yarkand deer *Cervus elaphus yarkandensis* (listed on both Appendices, not designated for Concerted Action), Wild camel *Camelus bactrianus*, Wild yak *Bos grunniens*, Cheetah *Acinonyx jubatus*, Snow leopard *Uncia uncia*.

² Appendix II - Saiga antelope *Saiga spp.*, Kiang *Equus kiang*, Argali *Ovis ammon*, Mongolian gazelle *Procapra gutturosa*, Goitered gazelle *Gazella subgutturosa*, Kulan *Equus hemionus* (the last four designated for Cooperative Action).

Recalling the decisions under the Future Shape process, including activities 8 and 15 under Res.10.9 urging Parties to “identify opportunities for cooperation and coordination at the local and regional level through the creation of synergies based on geography”, and “to seek opportunities to develop synergistic relationships either based on geography or species clustering”, such as with the development of a common conservation programme;

Taking into account the Bishkek Declaration on the Conservation of Snow Leopards and the comprehensive, long-term Global Snow Leopard and Ecosystem Protection Programme adopted by Range States at the Global Snow Leopard Forum in Bishkek, Kyrgyz Republic in October 2013, which called upon all Range States to declare the year of 2015 as the International Year of the Snow Leopard, and October 23 as an annually celebrated Snow Leopard Day;

Grateful for the financial and in-kind support from the Governments of Switzerland and Germany and the European Union through the Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (GIZ) in pursuing the work for the conservation of migratory mammals in the Central Asian region; and

Further grateful to the Kyrgyz Government for hosting the Stakeholder Meeting on the Conservation of Large Mammals in Central Asia on 23-25 September 2014 in Bishkek, which developed the Programme of Work for the Central Asian Mammals Initiative, annexed to the present Resolution;

The Conference of the Parties to the

Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals

1. *Adopts* the Programme of Work for the Central Asian Mammals Initiative contained in the Annex to this Resolution and *endorses* the concept of the *Central Asian Mammals Initiative (CAMI)* as an innovative and integrative approach building on a regional programme, that identifies synergies based on common or shared work programmes, geography, species and interests in line with Future Shape decisions, to enhance cooperation and coordination at the local, regional and international level, to minimize institutional overlap and to improve efficient implementation of CMS and its instruments on large

mammals in the region;

2. *Further adopts* the Guidelines for Addressing the Impact of Linear Infrastructure on Large Migratory Mammals in Central Asia contained in UNEP/CMS/COP11/Doc.23.3.2;
3. *Also adopts* the International Single Species Action Plan for the Conservation of the Argali *Ovis ammon* contained in UNEP/CMS/COP11/Doc.23.3.3;
4. *Instructs* the Secretariat, subject to funding, to take up the role of coordinating the implementation of the Programme of Work and to establish a post for an officer within the CMS Secretariat to coordinate the CAMI, including to support the implementation of relevant MOUs, Single Species Action Plans such as for the Argali and other CMS mandates;
5. *Requests* Parties and *invites* all Range States, partner organizations, donors and the private sector to engage in the CAMI and to provide the financial or in-kind resources to support its coordination and full and timely implementation;
6. *Calls upon* Range States to strengthen their transboundary cooperation, *inter alia* by using existing international and regional fora; and
7. *Instructs* the Scientific Council and the Secretariat to continue and strengthen efforts to collaborate with other relevant international fora with a view to strengthening synergies and implementation of CMS and the CAMI in these fora.

Annex to Resolution 11.24

**PROGRAMME OF WORK
FOR THE CENTRAL ASIAN MAMMALS INITIATIVE (2014-2020)**

I. Introduction

The vast and still largely interconnected ecosystems of the Central Asian region harbour a number of CMS-listed large mammal species, most of which are in decline due to poaching, illegal trade, habitat loss, degradation and fragmentation from mining and infrastructure development as well as from overgrazing by and competition with livestock and conversion to agriculture. CMS Parties recognized with Recommendations 8.23 and 9.1 that the populations of many Eurasian migratory mammals¹ are in a profoundly unsatisfactory state of conservation and that these ecosystems and their unique migration phenomena are a crucial area of action for the Convention. CMS is already working together with many Central Asian countries and organizations, inter alia through the Memoranda of Understanding (MoUs) for the conservation of the Saiga antelope and the Bukhara deer and the Single Species Action Plan for the Conservation of Argali. CMS policies also target the removal of barriers to migration and the building of transboundary ecological networks (Res.10.3).

The Central Asian Mammals Initiative (CAMI) has been developed under CMS to provide a common strategic framework for action at the international level to conserve migratory mammals and their habitat in the region. It aims at bringing together and harmonizing implementation of existing CMS instruments and mandates as well as initiatives undertaken by other stakeholders. A strong focus of CAMI is on promoting synergies between stakeholders and existing conservation frameworks, as well as on sharing communication and strengthening cooperation across borders, facilitating building on successes and raising awareness.

¹ A "migratory species" under CMS means "the entire population or any geographically separate part of the population of any species or lower taxon of wild animals, a significant proportion of whose members cyclically and predictably cross one or more national jurisdictional boundaries." (CMS 1979).

The initiative has so far produced the following:

1. An assessment of gaps and needs of migratory mammal conservation in Central Asia (Karlstetter & Mallon 2014), which included a stakeholder survey, online questionnaire and interviews in Afghanistan, China, the Islamic Republic of Iran, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Mongolia, the Russian Federation, Tajikistan, Turkmenistan and Uzbekistan in February and March 2014, and national consultation meetings in Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Turkmenistan and Uzbekistan in May and June 2014 (the assessment is available as UNEP/CMS/COP11/Inf.21).
2. Based on the results of this assessment, the following outputs have been produced:
 - a. A compilation of key actions that stakeholders identified as important for the conservation of migratory mammals across the region; and
 - b. A draft joint Programme of Work (POW) for the CAMI, which was developed during the Stakeholder Meeting on the Conservation of Large Mammals in Central Asia, Bishkek, Kyrgyzstan (23-25 September 2014).

II. Taxonomic and geographical scope

The CAMI currently addresses 15 species, selected based on the following criteria²:

1. Listing on the Appendices of CMS:

Appendix 1: Bukhara/Yarkand deer *Cervus elaphus yarkandensis* (also listed on Appendix II), wild camel *Camelus bactrianus*, wild yak *Bos grunniens*, snow leopard *Uncia uncia*, cheetah *Acinonyx jubatus*

Appendix 2: Saiga *Saiga tatarica* and *S. borealis mongolica*, argali *Ovis ammon*, Mongolian gazelle *Procapra gutturosa*, goitered gazelle *Gazella subgutturosa*, kulan *Equus hemionus*, kiang *Equus kiang*
2. Other long-distance migrants of Central Asia not listed under CMS: chiru *Pantholops hodgsonii*.
3. Species that have transboundary populations (today or possibly in future) and have more or less the same range as species listed above: Przewalski's horse *Equus caballus przewalskii*, Tibetan gazelle *Procapra picticaudata*.

² The standard taxonomic reference for mammals under CMS is Wilson & Reeder (2005).

4. The chinkara (jebeer gazelle) *Gazella bennettii* was formally added during the Regional Stakeholder Meeting in Bishkek (23-25 September 2014).

In the Central Asian region these 15 species occur in the following 14 Range States:

Afghanistan, Bhutan, China, India, the Islamic Republic of Iran, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Mongolia, Nepal, Pakistan, the Russian Federation, Tajikistan, Turkmenistan and Uzbekistan.

III. Vision, Goal and Objectives of the POW

Following the recommendations from the assessment mentioned above, the POW has the following Vision, Goal and Objectives:

Vision:

Secured and viable populations of migratory mammals that range across the landscapes of Central Asia in healthy ecosystems, are valued by, and bring benefits to, local communities and all stakeholders.

Goal:

To improve the conservation of migratory large mammals and their habitats in the Central Asian region by strengthening coordination and cross-border cooperation.

Objectives:

1. To address main threats and issues currently not (sufficiently) covered by existing work programmes and stakeholders.
2. To guide planning and implementation of prioritized conservation actions on a regional scale.
3. To facilitate knowledge exchange, communication and the promotion of synergies.
4. To support implementation, coordination and resourcing of the CAMI.

IV. Structure of a draft POW

The draft POW (Table 1) is structured around the Goal and Objectives. The main issues identified under each Objective have been developed based on the outcomes of the assessment process. Activities, and to some extent the respective responsibilities and priorities, were identified during the Stakeholder Meeting on the Conservation of Large Mammals in Central Asia, Bishkek, Kyrgyzstan (23-25 September 2014).

The POW covers the period of 2014 to 2020 in line with the triennial cycle of the CMS Conference of the Parties. A revision of the assessment of gaps and needs of migratory mammal conservation in Central Asia and the POW should be undertaken in 2020.

Table 1: Programme of Work

Vision:			
Secure and viable populations of migratory mammals that range across the landscapes of Central Asia in healthy ecosystems, are valued by, and bring benefits to, local communities and all stakeholders.			
Goal:			
To improve the conservation of migratory large mammals and their habitats in the Central Asian region by strengthening coordination and cross-border cooperation.			
Objective 1. To address key threats and issues currently not (sufficiently) covered by existing work programmes and stakeholders.			
Issue	Activity	Responsible	Priority
1.1. Illegal hunting and trade	1.1.1. Strengthen the capacity of rangers and other relevant enforcement personnel to counteract illegal hunting and trade and secure necessary funding (i.e. human resources, equipment, training).	Government agencies, NGOs	High
	1.1.2. Promote review of national legislation - and its enforcement - on hunting and trade (including relevant penalties, the simplification of prosecution, enforce bonus payment systems to create adequate incentives for enforcement personnel and reinvest fines in conservation) as well as compliance with CITES (and ratification of CITES by those States who are not a party yet).	Government agencies	High
	1.1.3. Promote regular and sound monitoring of species in order to guide, where applicable, sustainable and coordinate off-take of huntable species.	Government agencies, Scientific institutions, NGOs	High

	1.1.4. Improve inter-agency communication and cooperation (i.e. multi-agency task forces) at the national and regional level concerning scientific, management and enforcement issues (e.g. through the development of a Wildlife Enforcement Network and greater cooperation with customs).	Government agencies, Scientific institutions	High/medium
	1.1.5. Promote the use of new technologies, methods and tools for enforcement (use of SMART, sniffer dogs, risk assessments).	Government agencies, NGOs	High/medium
	1.1.6. Promote information exchange across range, transit and consumer states to counteract illegal hunting and trade and ensure adequate information is available on trophy hunting regulations.	Government agencies, NGOs, TRAFFIC (tbc), CITES (tbc)	High/medium
	1.1.7. Assess feasibility of trophy hunting for huntable species covered under CAMI across the Central Asian region, looking at accruing benefits for local communities, as well as relevant legislation.	Government agencies, NGOs	Medium
	1.1.8. Secure public support for addressing illegal hunting and trade through outreach and development of “citizen/informant networks”.	Government agencies, NGOs	Medium
	1.1.9. Explore other sustainable wildlife use options (i.e. subsistence hunting, ‘green hunting’ - photography) that create incentives for conservation and review according legislation.	Government agencies, NGOs	Medium
	1.1.10. Rotate hunting areas to avoid over-use of animals in one area.	Government agencies, NGOs	Medium
1.2. Overgrazing and livestock competition	1.2.1 Develop methodology for research and monitoring based on examples of best practice on a) pasture productivity, b) pasture suitability, and c) disease transmission.	Government agencies, Scientific Institutions, NGOs	High

	1.2.2. Review and modify existing grazing norms (both legal and customary) based on e.g. carrying capacity and wildlife habitat hotspots.	Government agencies, Scientific Institutions, INGO's	Medium
	1.2.3. Improve livestock breeding programmes to address overstocking of pastures (focusing on breeds promoting e.g. herd health, productivity and product diversity).	Government agencies, Scientific Institutions, NGOs	High
	1.2.4. Develop and promote awareness and educational programmes on wildlife protection among herding communities.	NGOs, Government agencies (e.g. education ministries)	High
	1.2.5. Promote sustainable livelihood activities in herding communities to reduce focus on livestock as their main asset.	NGOs, Businesses	High
	1.2.6. Establish joint ministerial working groups (committees) to address pasture use and wildlife protection issues.	Government agencies facilitated by NGOs	High
	1.2.7. Establish and promote volunteer ranger mechanism to create rewards/incentives in herding communities residing near wildlife/protected areas/ecological corridors.	Government agencies, local communities, NGOs	Medium

	1.2.8. Where possible, minimize grazing on migration routes by livestock.	Government agencies, Scientific Institutions, NGOs, herders	High
	1.2.9. Explore options of insuring livestock against natural disasters.	Government agencies, Insurance sector	Medium
	1.2.10. Improve pasture quality and productivity and provide alternative “non-pasture” feeding sources for grazing livestock where feasible.	Government agencies, Scientific Institutions	Medium
1.3. Industry and infrastructure development/ barriers to movement	1.3.1. Make species- and landscape-specific knowledge available, specifically: a) develop common standards for maps, b) develop maps (layers) per country per species (identify key areas), c) develop and update map layers on existing and planned potential barriers, d) make maps (GIS) available at national, bilateral and regional level, e) develop species-specific factsheets (incl. behaviour, ecology, etc.), and f) identify knowledge gaps and initiate targeted applied research.	CMS, UNEP-WCMC (tbc), Government agencies, National scientific institutions, NGOs	High (a) High/medium (b, c, d) Medium (e, f)
	1.3.2. Increase public-awareness on barriers to migration, specifically: a) raise awareness of the broad public on benefits from migratory species, b) raise awareness of the broad public on impacts of barriers on migratory species and possible solutions, and c) conduct information campaigns targeted at decision makers in government, sector and technical agencies.	CMS, Government agencies, National scientific institutions, NGOs, mass-media	High
	1.3.3. Promote the knowledge and application of technical solutions, specifically: a) document technical solutions for specific cases (species, landscape and type of	CMS, Government agencies, National scientific institutions,	High

	<p>barrier),</p> <p>b) establish a knowledge exchange platform (or use of existing ones),</p> <p>c) document and monitor impacts and effectiveness of technical solutions, and</p> <p>d) include the topic of barriers to migration into relevant university curricula.</p>	NGOs	
	<p>1.3.4. Address political issues, specifically:</p> <p>a) establish national and bi-lateral multi-agency task force on border fences (including border security agencies, customs, Ministries of Foreign Affairs, environmental/wildlife agencies, international finance institutions),</p> <p>b) establish national multi-agency task force on big infrastructure projects (i.e. transportation and other relevant ministries),</p> <p>c) integrate migratory species conservation into national EIA regulations and implementation, and</p> <p>d) integrate migratory species conservation into requirements of international financing institutions.</p>	CMS, National focal points, Government agencies, National scientific institutions, NGOs	High/medium
1.4. Good governance of natural resource management/ policy and legislation	1.4.1. Develop/review the existing policies and regulatory frameworks that affect migratory and transboundary species (or policies that create known/identified threats) which are of interest to CMS to address gaps.	Government agencies, National focal points	High
	1.4.2. Identify if the problems exist at the local level or at national level and where the policies are in conflict with each other.	Government agencies, NGOs	High/medium
	1.4.3. Facilitate or support a regional or issue level expert working group meeting that is tasked with developing a strategy for scaling up national policies to a regional level (National, bilateral, trilateral etc.) to harmonize/coordinate differing policies.	CMS, Government agencies	High/medium
	1.4.4. Provide the CAMI POW to multinational forums such as South Asia Association for Regional Cooperation, Shanghai Cooperation and others, in order to promote	INGO, CMS,	Medium

	compliance with the POW and CMS requirements.	Government agencies	
	1.4.5. Involve transport infrastructure, agriculture, border defence sectors, (e.g. OSCE, CAREC, FAO) in CMS relevant technical workshops to represent the interests and capacity of groups which drive identified threats.	CMS, INGO, Government agencies	High
	1.4.6. Create a 'best practice' policy guide for issues that affect migratory and transboundary species in CAMI countries.	CMS, Government agencies, NGOs	High/medium
1.5. Human needs/community engagement in conservation	1.5.1. Promote sustainable livelihood schemes linked to conservation and local conditions, and to whole communities.	National and international NGOs	High
	1.5.2. Support local development (education, health, energy etc.), linked to conservation, linked to whole community needs.	INGOs; Development agencies	Medium
	1.5.3. Establish (and share best practice of) community based insurance schemes (predation, other conflict, bad weather etc.).	As a platform CMS, for implementation: National and international NGOs	High/medium
	1.5.4. Provide culturally and species appropriate activities for teachers using current examples such as establishing Wildlife Clubs and celebrating species days.	National and international NGOs, Government agencies (e.g. education ministry)	Medium
	1.5.5. Build functional associations within and between communities to form implementing and monitoring bodies under the mandate of the national government, e.g. to link communities along migration routes.	Community leaders, local government agencies, NGOs	Medium

	1.5.6. Promote and support the use of local knowledge and skills, e.g. with community based management plans (engagement with strategy definition), scientific research (participatory approaches), reporting outcomes with communities in a suitable language and format.	Local and national NGOs, Research/ Scientific institutions	High/medium
	1.5.7. Promote non-extractive use especially ecotourism: Research the barriers towards wider adoption of ecotourism within Central Asia and how to build and market a desirable package.	NGOs, Tourism companies	Medium
	1.5.8. Integrate biodiversity conservation issues (for migratory species) into the strategies of international and national development agencies.	CMS, Government agencies	High
	1.5.9. Engage community conservationists with direct involvement in conservation initiatives, such as community monitoring or local wildlife champions.	National/Local Government agencies, NGOs	High/medium
	1.5.10. Engage with and encourage investment from additional NGOs and business, especially local large industries (e.g. oil, gas, mining).	CMS, International NGOs currently involved	Medium
1.6. Scientific knowledge	1.6.1. Conduct gap analysis based on scientific evidence across species to understand the limitations and explain those limitations, identify key questions and construct appropriate hypotheses necessary to permit robust knowledge advancement and provide meaningful and unequivocal information to stakeholders.	Scientific institutions, NGOs	High
	1.6.2. Develop and implement science based national programmes (harmonization across regions).	Scientific institutions	Medium
	1.6.3. Develop appropriate monitoring indicators, with fully elucidated confidence	Scientific institutions,	Following

	estimators and guidance for interpretation to track change.	Government agencies, NGOs	completion of gap analysis
	1.6.4. Ensure integration and application of data and findings gathered from scientific research into conservation management planning.	Scientific institutions	High
	1.6.5. Undertake research to increase understanding of landscape permeability as a function of socio economic change, environmental change, protected area configuration.	Scientific institutions	High/ medium
1.7. Transboundary cooperation	1.7.1. Develop an understanding and make best use of political processes, specifically: a) identify the formal processes within each range state concerning adoption of transboundary agreements and feed back to CMS, and b) highlight areas where CMS can have an influence (especially among Parties).	Government agencies, Focal points, CMS	High
	1.7.2. Build on existing agreements, specifically: a) produce an inventory of existing MEAs, governmental/multi-partner agreements and platforms in the CAMI region, building on the CAMI gaps and needs assessment and identify entry-points for enhanced cooperation, b) partner with and integrate migratory species conservation into existing mechanisms such as CITES and development agendas , and c) explore the potential of the Eurasian Customs Region to bolster transboundary conservation (identify opportunities and risks).	INGOs, NGOs, CMS, relevant MEAs and international fora, Government agencies	Medium
	1.7.3. Build on and enhance scientific and working level collaboration, specifically: a) promote formal and informal collaboration through scientific working groups, b) encourage cooperation at field and working level on survey, research and monitoring as well as for study tours and exchange visits.	All NGOs with presence across relevant countries, Scientific institutions	High/medium
	1.7.4. Increase awareness, specifically: a) promote the benefits of transboundary cooperation among governments and	CMS, Focal points,	Medium

	stakeholders, and b) provide positive examples (e.g. from 1.7.3) for successful cooperation and share lessons learned.	Government agencies	
	1.7.5. Strengthen transboundary communication, specifically: a) conduct a communication gap analysis, b) identify the best ways to communicate in order to promote action, and c) identify and increase understanding of the nuances in terms of culture, language and political settings in the different countries in order to communicate correctly.	CMS, Government agencies, NGOs, Scientific institutions	Medium
Objective 2. To guide planning and implementation of prioritized conservation actions at a regional scale			
Landscape and Species	Activity	Responsible	Priority
2.1. Snow leopard & argali (mountain ecosystems)	2.1.1. The following priority transboundary landscapes were identified. Activities for each of them to be aligned with those specified in the GSLEP ¹ , the associated NSLEPS ² and the Argali Single-Species Action Plan: a) Altay-Sayan (China, Kazakhstan, Mongolia, Russia) b) Junggar-Alatau (Kazakhstan, China) c) Saur-Tarbagatay (China, Kazakhstan) d) Inner Tien Shan (China, Kyrgyzstan) e) East Tien Shan (Kazakhstan, Kyrgyzstan, China) f) West Tien shan (Kyrgyzstan, Uzbekistan, Kazakhstan) g) Hissar-Alay (Kyrgyzstan, Tajikistan, Uzbekistan) h) Pamir (Afghanistan, China, Tajikistan, Pakistan) i) Karakorum (Pakistan, Afghanistan, China)	Government agencies, GSLEP Secretariat, CMS, NGOs, Scientific institutions	High

	<p>j) Central Himalaya (Bhutan, China, India, Nepal, Pakistan)</p> <p>k) Qinghai-Tibetan Plateau (China, and small areas of Bhutan, Nepal, India)</p> <p>l) Gobi (China, Mongolia)</p>		
<p>2.2. Gobi-Desert – Eastern Steppes Ecosystem (wild ass, wild camel, Mongolian gazelle, goitered gazelle, Przewalski’s horse)</p>	<p>2.2.1. Address impacts from linear Infrastructure and maintain landscape permeability, specifically:</p> <p>Fences</p> <p>a) Map existing fences across the landscape in a spatial (GIS) database, including important meta-data,</p> <p>b) mitigate impact of existing fences through removal or modification to wildlife friendly designs,</p> <p>c) strengthen EIA requirements so that fences that are required or proposed are assessed as to their necessity and if so, ensure that they are wildlife friendly and appropriate to all species affected. (i) Assess the legal framework which exists (Joint ownership of railroads, Border security policies). (ii) Create working group to assess best practice standards or take the lead in defining new ones, and</p> <p>d) explore issues/options related to increasing border fence permeability.</p> <p>Roads</p> <p>e) map roads of existing or predicted high volume (>1,000 vehicles/day),</p> <p>f) develop mitigation strategies, i.e. (i) wildlife passage structures that are appropriate to the landscape and species, (ii) ensure requirement for mitigating is necessary, (iii) conduct research, (iv) promote public engagement for support of mitigation, (v) engage in high level discussions with lending agencies/government officials in charge of infrastructure development decisions, and</p> <p>g) improve EIA process (see fences).</p> <p>Railroads</p> <p>h) map no go areas and suitable areas for alignment to guide planners,</p>	<p>Government agencies, Mining and infrastructure companies, Private sector, Scientific institutions, NGOs, INGOs</p>	<p>High</p>

	<p>i) conduct research to determine whether khulan will cross an unfenced track,</p> <p>j) improve EIA process, and</p> <p>k) incorporate landscape permeability concepts for regional-scale development of roads and railways.</p>		
	<p>Land Tenure</p> <p>2.2.2 Undertake mapping and research to elucidate the effects of variable land tenure, and consequential management, on landscape permeability.</p> <p>2.2.3. Initiate a multi-agency working group to monitor and discuss solutions to keeping landscapes permeable.</p>	Government agencies, Scientific institutions	High/medium
	<p>Political dialogue</p> <p>2.2.4. Fast track ongoing transboundary discussions.</p>	Government agencies, CMS	High/medium
	<p>2.2.5. Strengthen or expand transboundary protected area networks which promote conservation of long-distance migrants in the Gobi-Desert-Eastern Steppe-Ecosystem (wild camel, khulan, Przewalski's horse to start with).</p>	Government agencies, CMS, NGOs	Medium
	<p>2.2.6. Develop a single species action plan for the wild ass.</p>	IUCN Equid Specialist Group, CMS, Government agencies, Scientific institutions, NGOs	High
	<p>2.2.7. Establish transboundary cooperation and coordination for the conservation of Przewalski's horse among Range States.</p>	Government agencies, Scientific institutions, CMS, NGOs, International	High/medium

		Takhi Group (ITG)	
2.3. South-west region (Cheetah, goitered gazelle, chinkara, wild ass [khulan/onager], Przewalski's horse, Transcaspian urial³)	Cheetah (Afghanistan, Iran (Islamic Republic of), Pakistan, Turkmenistan)		
	2.3.1. Increase number and/or size of protected areas and connectivity between them in Iran.	Department of Environment Iran (DOE), Iranian Cheetah Society (ICS), NGOs	High
	2.3.2. Enhance effectiveness of protected areas through identification of corridors and a landscape approach (north-east, central-south Iran).	DOE, ICS, NGOs	High/Medium
	2.3.3 Conduct field surveys of potential habitat in areas of Afghanistan and Pakistan neighbouring Iran.	Government agencies, Scientific institutions, NGOs	High/Medium
	2.3.4. Collect information on distribution and threats (e.g. through telemetry).	ICS, Scientific institutions, NGOs, Government agencies	Medium
2.3.5. Conduct cheetah workshop in Iran and develop a regional programme for conservation and restoration of cheetah.	Government agencies, ICS, NGOs, IUCN Cat Specialist Group	High	

	<p>Ustyurt landscape (Kazakhstan, Turkmenistan, Uzbekistan; Wild ass, goitered gazelle, Transcaspian urial, saiga)</p> <p>2.3.6 Monitor khulan movements, including telemetry methods.</p> <p>2.3.7. Promote creation of protected areas, based on scientific justification.</p> <p>2.3.8. Increase transboundary cooperation on Ustyurt.</p>	<p>Government agencies, NGOs, Scientific institutions</p> <p>2.3.8. plus CMS, Saiga MoU</p>	<p>High/Medium</p>
	<p>Khulan/onager (Iran (Islamic Republic of), West Afghanistan, South Turkmenistan, Uzbekistan, Kazakhstan, Kyrgyzstan)</p> <p>2.3.9. Collect information on distribution and threats, including telemetry studies.</p> <p>2.3.10. Identify corridors and potential additional habitats.</p> <p>2.3.11 Assess feasibility of reintroduction to Alai Valley, Kyrgyzstan.</p> <p>2.3.12. See Activity 2.2.6</p>	<p>Government agencies, NGOs, Scientific institutions</p> <p>2.3.11. Kyrgyz state agency, NGOs, Scientific institutions</p>	<p>Medium</p>
	<p>Goitered gazelle (Issyk-Kul, Ustyurt, Kyzylkum, Karakum, Afghanistan, Iran (Islamic Republic of), Pakistan)</p> <p>2.3.13. Assess reintroductions where needed and where suitable habitat exists.</p> <p>2.3.14. Develop sub-regional programme for conservation and restoration of the species.</p> <p>2.3.15. Assess impact of linear infrastructure on goitered gazelles and develop and implement mitigation measures (as 1.3.).</p> <p>2.3.16. Review legislation to combat wildlife crime (as 1.1).</p>	<p>Government agencies, NGOs, Scientific institutions,</p> <p>2.3.14. plus IUCN Antelope Specialist Group</p>	<p>High/medium</p>

	<p>Chinkara (Iran (Islamic Republic of) and neighbouring areas of Afghanistan and Pakistan)</p> <p>2.3.17. Assess reintroductions where needed and where suitable habitat exists.</p> <p>2.3.18. Develop sub-regional programme for conservation and restoration of the species.</p>	Government agencies, NGOs, Scientific institutions, IUCN Antelope Specialist Group	Medium
2.4. Qinghai-Tibetan Plateau (China, Bhutan, India, Nepal, Pakistan)	2.4.1. Develop a multi-species action plan for Qinghai-Tibetan plateau ungulates (chiru, kiang, Tibetan gazelle and argali, plus Przewalski's gazelle ³ , white-lipped deer ³ , blue sheep ³).	Government agencies, Scientific institutions, IUCN, NGOs	High/Medium
	2.4.2. Coordinate transboundary activities at national and provincial levels.	Government agencies, others	Medium
	<p>Species information</p> <p>2.4.3. Compile and integrate species distribution and movement information across the plateau.</p> <p>2.4.4. Continue efforts to assess the threat of poaching and illegal wildlife trade- especially in border areas.</p> <p>2.4.5. Identify biologically important hotspots of species of concern at international and provincial border areas.</p> <p>2.4.6. Develop coordinated management plans for species across provinces.</p>	Government agencies, Scientific institutions, NGOs	High/Medium

	<p>Infrastructure threats</p> <p>2.4.7. Review infrastructure development plans to ensure no adverse impact on species of concern (as 1.3).</p> <p>2.4.8. Incorporate species considerations (including migration) into national level plans and programmes such as the national key ecological function zone planning.</p> <p>2.4.9. Highlight the contribution of action plans to the ecological red line strategy currently under consideration.</p>	Government agencies	Medium
	<p>Protected area policy</p> <p>2.4.10. Strengthen existing protected areas and consider the creation of new protected areas to incorporate identified hotspots.</p>	Government agencies, Scientific institutions	Medium/Low
	<p>2.4.11. Integrate community-based conservation into protected area legislation and practice.</p>	Government agencies, NGOs	High/medium
<p>2.5. Bukhara deer (tugai forests of Afghanistan, Kazakhstan, Tajikistan, Turkmenistan, Uzbekistan)</p>	<p>2.5.1. Approve the reporting format on implementation of the Bukhara deer MoU, and a format for proposals for short-term and long-term revision of the Action Plan.</p> <p>2.5.2. Develop, evaluate and approve national level plans of targeted activities for the next 5-10 years.</p> <p>2.5.3. Request governments of the range countries to present a progress report and proposals for Action Plan revision (if necessary) once every 2 years. (Request to submit reports should follow official protocol: from the CMS Secretariat to the Ministries of Foreign Affairs of the range states with copies to the relevant Ministries/State Committees).</p> <p>2.5.4. Ensure regular information exchange between range states, including regular meetings of the Signatories of the MoU through the CMS Secretariat or an authorized MoU Coordinator, supported by the CMS Secretariat.</p>	CMS, Government agencies, WWF Central Asia Programme	High

Objective 3. To facilitate knowledge exchange, communication and the promotion of synergies			
Issue	Activity	Responsible	Priority
3.1. Knowledge and Data sharing	3.1.1. Identify and establish mechanisms for data and knowledge storage and sharing within the CAMI.	CMS, IUCN Transboundary Specialist Group newsletter	High
	3.1.2. Determine feasibility of data sharing, considering potential obstacles (e.g. ownership, access, intellectual copyright) and identify ways to overcome them.	NGOs, CMS, Scientific institutions	Low
	3.1.3. Conduct a needs analysis of data requirements for stakeholders within CAMI.	NGOs, CMS	Medium
	3.1.4. Analyse data collected to highlight relevant conservation applications.	CMS, NGOs, Scientific institutions	Low
	3.1.5. Ascertain suitable templates from existing sources such as Saiga Resource Centre; Saiga News; Cat News, etc.	CMS, NGOs	Medium
	3.1.6. Conduct a gap analysis of existing information sources and routes of dissemination.	NGOs, CMS	High
	3.1.7. Establish an “Asian Scientific Initiative for Conservation of Migration” to facilitate science communications: information exchange among institutions, building network facilitated by CMS, capacity building.	CMS, Scientific institutions, NGOs	High/medium
	3.1.8. Collect information including existing species action plans on the CMS website and consider developing Action Plans for species that do not have one.	CMS, NGOs, Government agencies	High

Objective 4. To support implementation, coordination and resourcing of the CAMI			
Issue	Activity	Responsible	Priority
4.1. Coordination mechanism for CAMI	4.1.1. Establish the position of a coordinator for Central Asia within the CMS Secretariat to enable sustainable and long-term Secretariat services for the CAMI.	CMS	High
	4.1.2. Identify and nominate species focal points (and in the process review suitable platforms such as Snow Leopard Network, IUCN Specialist Groups), and publish on CMS website.	CMS, NGOs, INGOs, Scientific institutions	High
	4.1.3. Identify CAMI focal points for each country and publish on CMS website.	CMS, Government agencies	High
	4.1.4. Conduct regular technical, thematic, ecoregion workshops.	CMS, Government agencies, NGOs, GIZ (tbc)	High/Medium
	4.1.5. Organize an intersessional meeting of CAMI members (every 2½ years – in 2017).	CMS, GIZ (tbc)	Medium
	4.1.6. Identify means to connect different CAMI focal points to discuss issues of mutual concern and advance implementation (such as through a formal focal points group).	CMS, GIZ (tbc), NGOs, INGOs	High/Medium
	4.1.7. Establish transboundary working groups to maintain progress and communication between CMS meetings/COPs.	CMS, GIZ (tbc)	High/Medium

	4.1.8. Ensure national consultation of the POW in the relevant ministries after endorsement at the COP11 for national review and approval.	Government agencies, CMS	High
4.2. Funding implementation	4.2.1. Promote co-funding to donor initiatives from governments as well as co-funding from donors to government initiatives.	Government agencies	High/Medium
	4.2.2. Use money from sustainable wildlife use for implementing conservation activities (e.g. trophy hunting and others) in cooperation with CITES.	Government agencies, NGOs, CITES	High/Medium
	4.2.3. Establish a trust fund, including with funding from mining and hydropower companies.	Government agencies, CMS, Private sector companies	Medium
	4.2.4. Include conservation actions for migratory species in the existing/updated/elaborated State programmes on nature protection.	Government agencies	High
	4.2.5. Use national environmental funds that exist under state bodies and include measures on migratory species.	Government agencies	High/Medium
	4.2.6. Conduct an 'Inventory' of donors and funding programmes and identify a "champion" for CAMI.	NGOs, Government agencies, CMS	Medium
	4.2.7. Channel the money from environmental payments to nature conservation activities (currently these payments go to the national budgets and are distributed to other purposes).	Government agencies	Medium
	4.2.8. Use and develop regional or landscape approaches for fundraising – not only single country projects.	Coordination from CMS, Government agencies, NGOs	Medium

	4.2.9. Explore funding options through the Global Environment Fund (GEF) (including Small Grants Programme) projects – joint proposals between several countries should be developed with involvement of GEF implementing agencies (WB, ADB, UNDP) in the processes of project application.	Government agencies, NGOs, CMS	High/Medium
	4.2.10. Strengthen bilateral cooperation between countries as well as with donors in fundraising and joint project development.	Government agencies, Donors, CMS	Medium
	4.2.11. Initiate systematic awareness raising among private companies (Corporate Social Responsibility funds).	NGOs	Low
	4.2.12. Consider organizing charity events to mobilize funding for CAMI.	Government agencies, NGOs, CMS	Low
	4.2.13. Include biodiversity conservation measures into the contracts with mining companies (e.g. to Product Sharing Agreements).	Government agencies, Companies	Medium
4.3 Awareness raising	4.3.1. Raise awareness and understanding about the importance of the Central Asian region for migratory mammals at all levels through all means.	CMS, Government agencies, NGOs	High

Notes: ¹GSLEP = Global Snow Leopard & Ecosystem Protection Program; ²NSLEP = National Snow Leopard & Ecosystem Protection Programme.

³Species occurring within the same landscape but not formally part of CAMI.

Annex II

Vilm Declaration of Intent

Federal Ministry for the
Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

Зэрлэг ан амьтдын шилжих хөдөлгөөн болон нүүдлийн замд Төв Азийн уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанаас үзүүлэх сөрөг нөлөөлийг бууруулах тухай уулзалт

ХБНГУ-ын Вилм арлын Байгаль хамгаалах олон улсын академи
2013 оны 6 дугаар сарын 20-24-ны өдөр

Санал, зорилгын Тунхаглал

Монгол, Казакстан, Киргизстан болон ХБНГУ-ын Засгийн газруудын төлөөллүүд, Зэрлэг амьтдын нүүдлийн зүйлүүдийг хамгаалах тухай олон улсын конвенц, шинжлэх ухааны институтууд болон ТББ-ууд мөн энэ салбарын эрдэмтэд доорх сэдвүүдийн дагуу хэлэлцлээ:

1. Төв Азийн бүс нутаг дахь уул уурхайн үйлдвэрлэл болон дэд бүтцийн хөгжил мөн түүний туурайт амьтдын шилжих хөдөлгөөн болон нүүдлийн замд үзүүлэх нөлөөлөл; үүндээ Монгол, Казакстан, Киргизстан зэрэг улсуудад онцгой анхаарал хандуулах;
2. Одоогоор хүчин төгөлдөр хэрэгжиж буй холбогдох үндэсний болон олон улсын дүрэм, журам, стандартууд, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх болон хэрэгжилтийг идэвхижүүлэх арга зам болон шаардлагууд;
3. Олон улсын туршлага болон сайн туршлагын жишээнүүд мөн одоогоор хэрэгжиж буй нөлөөллийг бууруулах, офсет, нөхөн төлбөрийн арга хэрэгслүүд болон боломжит шийдлүүд;
4. Уг шийдэл болон нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүдийг үр дүнтэй хэрэгжүүлэхэд хэрэгтэй байгаа болон саад болж буй гол хүчин зүйлүүд;
5. 2014 онд болох дараагийн уулзалт хүртэл 1 жилийн хугацаанд хийх дараагийн үе шат болон үйл ажиллагаанууд.

Уулзалтын оролцогчид

Төв Ази нь нэн ховордсон нүүдлийн туурайт амьтдын шилжих хөдөлгөөн болон урт хугацааны амьдралыг хангахад нэн чухал, харилцан холбоотой хээр талын болон цөлийн экосистемтэй, даян дэлхийн маш чухал ач холбогдол бүхий бүс нутаг гэдгийг *анхааран*;

Казакстан, Киргизстан болон Монгол улс дахь уул уурхайн олборлолт, олборлох аж үйлдвэрүүд болон дэд бүтцийн хурдацтай хөгжлийг *харгалзан үзэж*. Эдгээр улс орнууд нарийн төлөвлөлтгүйгээр, үйлдвэрлэлийн сөрөг нөлөөллийг бууруулахгүйгээр хөгжвөл зэрлэг туурайт амьтдын шилжих хөдөлгөөнийг хязгаарлан “нүүдлийн газар нутгийн” хомсдолд хүргэн экосистемийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөхийг онцлон;

Холбогдох ан амьтдын нэрсийг Зэрлэг амьтдын нүүдлийн зүйлүүдийг хамгаалах тухай олон улсын конвенцийн хавсралтад жагсаасан ба уг Конвенцийн оролцогч талууд амьтдын төрөл зүйлүүдийн нүүдэлд саад болж болзошгүй саадыг арилгах мөн экологийн сүлжээг хадгалж үлдэхтэй холбоотой хэд хэдэн заалт, тогтоолыг баталсан. Уг Конвенцид Төв Ази нь анхаарал хандуулах тэргүүлэх бүс нутаг гэдгийг мөн оролцогч талууд хүлээн зөвшөөрсөн;

Нүүдлийн ан амьтдын шилжих хөдөлгөөнийг урьдчилан таах боломжгүй (уламжлалт тодорхойлолтоор бол ан амьтны шилжих хөдөлгөөн) гэдгийг *ухамсарлан*;

Нүүдлийн ан амьтан болон түүний амьдрах орчныг хамгаалах нь өргөн хүрээний байгаль орчинд боломжит хамгийн их хэмжээний тэжээлийг хадгалж, өвсөрхөг газрын нүүрстөрөгч хадгалах чадавхийг нэмэгдүүлэх мөн соёлын өв уламжлал, тогтвортой аялал жуулчлал зэрэг эдийн засгийн үр ашгийг бий болгох зэрэг экосистемийн гол гол үйлчилгээг үзүүлдэг гэдгийг *ухамсарлан*;

ХБНГУ-ын Монгол улс болон Казакстан улсын Засгийн Газартай түүхий эдийн олборлолтын талаар байгуулсан 2 талын хамтын ажиллагааны хэлэлцээр болон уг хамтын ажиллагаа нь нийгэм, эдийн засгийг хамгаалах тогтвортой байдлын заалтуудтайг *санан*;

Дэд бүтэц, олборлолтын үйл ажиллагаа болон олборлох үйлдвэрлэлийн сөрөг нөлөөллийг үр дүнтэй бууруулахад шаардлагатай зөвлөмж, арга хэмжээ, үйл ажиллагаануудыг *авч хэлэлцсэний үндсэн дээр*;

ҮҮГЭЭР

Төв Ази болон Монгол улсын дэд бүтэц, олборлох үйл ажиллагаа болон олборлох үйлдвэрлэлийн сөрөг нөлөөллийг бууруулахад чиглэсэн доорх Үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх мөн 2014 онд болох 2 дахь уулзалтаараа эдгээр үйл ажиллагааг хэрэгжүүлсэн туршлагыгаа хуваалцах *санал илэрхийлж байна*.

Шийдэл /Үйл ажиллагаа	Хариуцагч тал	Үйл ажиллагаа	Хугацаа
1. Төмөр замын дагуух хашлагануудыг авч хаях	Монгол улсын Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн яам (БОНХЯ), багийн гишүүдийн хамтаар	1.1 Яамдуудаас гарсан ажлын хэсгийн гишүүдийн эхний уулзалтаар төмөр замын дагуух хашлагуудыг авч хаях мөн өөрчлөх талаар зөвшилцөлд хүрэх	7 дугаар сарын эхээр
	БОНХЯ	1.2 Хашлаганы асуудлыг шийдвэрлэх ажлын хэсэг хашлагыг авч хаях мөн төмөр замын ойролцоох налуу газрыг янзлах зэрэг холбогдох үйл ажиллагаануудыг төлөвлөх	2013 оны 7 дугаар сар
	БОНХЯ	1.3 Эхний 2 туршилтын газрын хашлагуудыг авч хаях	2013 оны 9 дүгээр сар
	БОНХЯ	1.4 Хашлага авч хаясан газрыг хянаж	Хашлага авч

		үр дүнг шийдвэр гаргагчдад танилцуулах	хаях ажилтай зэрэгцүүлэх; 2014 оны 7 дугаар сард тайланг танилцуулах
	БОНХЯ	1.5 Казакстан дахь Тээврийн яам болон Төмөр замын компанийн туршлага судлах зорилгоор тус улсад зочлох талаар авч хэлэлцэх	2013 оны 9 дүгээр сараас хойш
		1.6 Эхний туршилтын үйл ажиллагааны үр дүн дээр үндэслэн шинэ төмөр замтай холбогдох хууль тогтоомж, стандартуудыг өөрчлөх талаар авч хэлэлцэх	
2. Зайлшгүй байх шаардлагатай хашлагуудыг зэрлэг ан амьтдад ээлтэй болгох (Казакстаны (КЗ) хил дагуух хашаа, Монгол улсын төмөр замын дагуух хашлагууд (МГ))	БОНХЯ /КЗ-ы Байгаль орчны яам (БО) хилийн цэрэг/аюулгүй байдлынхан болон хөрш улс орнуудтай хамтран ажиллах	2.1 МГ: Ажлын хэсгийн дэд баг төлөвлөнө (тэргүүлэх чиглэл, санхүүжилтийн арга хэрэгсэл, техникийн сонголтуудаа тодорхойлох, үүндээ хулгайн ангийн эрсдлийг авч үзэх, мониторинг г.м.)	2014 оны 7 дугаар сар гэхэд тэргүүлэх чиглэлүүдээ тодорхойлох
		2.2 МГ: Эхний газруудад хашлагуудыг өөрчлөх	2015 он
	Казакстан улсын Биологийн төрөл зүйлийг хамгаалах нийгэмлэг (КБТХН), БО	2.3 КЗ: Хил хамгаалагчдад хүргүүлэх санал, зөвлөмжийг боловсруулж Байгаль орчны яаманд өгөх мөн үйл ажиллагааны үр дүнг хянах	2013 оны зун
	Уулзалт зохион байгуулагчид	2.4 Хашлага авч хаях мөн хашлагыг өөрчлөх талаарх туршлагаа бусад Төв Азийн улс орнуудтай хуваалцах	2014 он (дараагийн уулзалтын үеэр)
	Зэрлэг амьтдын нүүдлийн зүйлүүдийг хамгаалах тухай олон улсын конвенци (CMS)	2.5 Соргог бөхөнгийн талаарх зөвлөмжийг БНХАУ болон Төв Азийн бусад улс орнуудтай хуваалцах	2013 оны 8 дугаар сар
3. Зэрлэг ан амьтанд ээлтэй дэд бүтцийг санхүүжүүлэхэд ногоон эдийн засгийн хөшүүргийг нэмэгдүүлэх	БОНХЯ; Монгол улсын Зэрлэг ан амьтныг хамгаалах нийгэмлэг (ЗААХН)	3.1 Зэрлэг ан амьтанд ээлтэй дэд бүтцийг санхүүжүүлэх ногоон эдийн засгийн хөшүүргийн талаар олон улсын туршлагыг судлах	2013 оны эцсээр
		3.2 дээрх судалгааны үр дүнг танилцуулах уулзалт зохион	2014

		байгуулах	
		3.3 Зэрлэг ан амьтанд ээлтэй дэд бүтцийг санхүүжүүлэхэд тохиромжтой хууль тогтоомжийн төслийг боловсруулах	2014
4. Замын хөдөлгөөнийг хорих цаг тогтоох	ЗААХН, БОНХЯ	4.1 ОТ болон ЕР-т хандаж сөрөг нөлөөллийг бууруулахын тулд замын хөдөлгөөнийг тодорхой цагаар хаах талаар хэлэлцэн, эдгээр байгууллагуудаас зам хаах үйл ажиллагааг туршиж үзэх, зэрлэг ан амьтны шилжилт хөдөлгөөнийг хянахыг хүсэх.	2013 онд эхлэх, удаан хугацаагаар хянах
		4.2 Одоогоор хэрэгжиж байгаа замын хөдөлгөөнийг тодорхой цагаар хаах ажлын үр дүнг хянах	2013 онд эхлэх
		4.3 Хэрвээ уг үйл ажиллагаа үр дүнтэй байвал зам хаах ажлын хүрээг тэлэх (бусад тодорхой цагаар хөдөлгөөнийг хязгаарлаж болох замуудыг тодорхойлох)	
5. Гүүр болон газар доогуурх гарц (ногоон гүүр)	ЗААХН	5.1 Гүүр болон газар доорх гарц барих төслийн санал боловсруулах, үр дүнг хянах, Монгол улсын зохих албан газруудаас зөвшөөрөл авах	
	БОНХЯ, ЗААХН	5.2 Эрдэмтэн шинжээчдийн уулзалт зохион байгуулж одоо байгаа малчдын ашигладаг төмөр замын гүүр болон газар доорх гарц амьтны төрөл зүйлийн шаардлагад хэрхэн нийцэж байгаа талаар олж тогтоох, одоо ашиглагдаж байгаа газар доорх гарцуудыг хянах	2013
	Зам, тээврийн яам	5.3 Шинэ төмөр зам барихдаа ан амьтны гарц барих (КЗ-ын туршлага дээр үндэслэх) мөн хөдөлгөөний ачаалал ихтэй замуудад гүүр болон газар доорх гарц барих	
6. Хулгайн ангийн эсрэг үйл ажиллагаа	БОНХЯ, КЗ БО, Киргизстан (КГ) БО	6.1 Олон нийтийн мэдлэгийг дээшлүүлэх хөтөлбөрийг боловсруулж, хэрэгжүүлэх (БО КЗ)	2013
	БОНХЯ	6.2 Хил хамгаалах ажилтан/гааль (нохой, г.м.)-ийн ажилчдын техникийн чадавхийг сайжруулах;	2014

		үүндээ санхүүжилт хайх; Монгол улсын гаалийн байцаагч/ажилтнууд КЗ-ийн зохион байгуулдаг сургалтанд оролцох боломж байгаа эсэх талаар судлах	
	ЗААХН (болон Оюу Толгой ОТ)	6.3 Говийн өмнөд хэсэгт явуулж буй хулгайн ангийн эсрэг үйл ажиллагааг үргэлжлүүлэх, үйл ажиллагааны цар хүрээг нэмэгдүүлэх (хөтөлбөрийг БОНХЯ болон орон нутгийн засаг захиргаатай уялдуулах)	Хэрэгжиж байгаа, гол үе шат 2013/2014
	БОНХЯ	6.4 Хулгайн ангийн эсрэг хамтарсан үйл ажиллагааг үргэлжлүүлэх	Хэрэгжиж байгаа
	БОНХЯ	6.5 Харилцан ойлголцлын санамж бичгийнхээ хүрээнд уул уурхайн компаниудтай тухайн компанийн ажилчдын хулгайн анг хэрхэн бууруулж болох талаар хэлэлцэх	2013
	NABU / ГОУХАН (GIZ)-ийн дэмжлэгтэй Байгаль орчныг хамгаалах улсын агентлаг	6.6 КЗ-д олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх үйл ажиллагааныхаа цар хүрээг нэмэгдүүлэх;	Удахгүй эхлэнэ
	КЗ БО нь ТББ-уудтай уялдаатайгаар	6.7 Зохих бусад институтууд болон гол оролцогч талуудтай хамтын ажиллагаагаа сайжруулах (ан агнуур хийх зөвшилцөл г.м.)	Удахгүй эхлэнэ
7. Зам барихын өмнө хамгийн сайн шийдлүүдийг тодорхойлох, хэрэгжүүлэх (маршрут, техникийн шийдлүүд) Эхэн үеийн төлөвлөлт (БОНУ г.м)	БОНХЯ донор байгууллагуудад хандах; Олон улсын Ургамал & Ан амьтны нийгэмлэг (УААН) КЗ-д чадавхи бэхжүүлэх ажилд дэмжлэг үзүүлж чадна	7.1 БОНУ-г хийж буй зөвлөх байгууллагуудын чадавхийг бэхжүүлэх	2013 онд эхлэнэ
		7.2 Төрийн албан хаагчдын чадавхийг бэхжүүлэх	
	БОНХЯ-аас томилсны дагуу ГОУХАН	7.3 Уул уурхайн үйлдвэрлэлээс үүдэлтэй хохирлыг тооцох аргачлал боловсруулах	2014 оны 7 дугаар сар
8. Дэд бүтцийн төлөвлөлтийн Байгаль орчны стратеги үнэлгээ	БОНХЯ	8.1 БОСҮ-ний аргачлалыг боловсруулах	2013 оны намар

9. Хууль тогтоомжууд байгаль орчны стандартууд болон хамгааллын талаарх асуудлыг оруулж байгааг бататгах (дэд бүтцийн төлөвлөлтөд)	КЗ-ы БО нь КБТХН-ы оролцоотойгоор; КЗ-ы БО болон БОНХЯ	9.1 КЗ-ы БОНУ-г хянах, шаардлагатай бол шинэчлэх, КГ-д зохих хуулийг боловсруулах;	Санхүүжилт бэлэн болохоор үйл ажиллагааг эхлэх
		9.2 МГ-ын стандартуудыг хянаж үзэх (төмөр зам, газар доорх гарц)	2014 онд эхлэх
10. Үндэсний хэмжээнд сөрөг нөлөөллийг бууруулах болон офсет стратеги	БОНХЯ	10.1 Одоо байгаа холбогдох тайлангуудыг орчуулан, хянах (санхүүжилт хайх, ГОУХАН эсвэл ДБ-д хандах)	2013
	БОНХЯ	10.2 Холбогдох оролцогч талуудтай хэлэлцэн тэргүүлэх чиглэлээ тодорхойлох	
	ЗААХН	10.3 Офсет / нөлөөллийг бууруулах стратеги боловсруулах хууль, институт, санхүүгийн болон техникийн хүчин зүйлүүдийн талаар Кэйс судалгаанаас илүү мэдээлэл авахын тулд Бизнес болон биологийн төрөл зүйлийн офсет хөтөлбөрийн (ВБОР) семинаруудыг ашиглах	
	ЗААХН	10.4 ББТЗОХ нь /ВБОР/ Монгол улсад хэрхэн тусламж, дэмжлэг үзүүлж болох талаар судлах	2013
	ХБНГУ-ын Байгаль орчин болон байгаль хамгаалах яам ВМУ	10.5 Уг ажлыг хийхэд МГ-д ХБНГУ хэрхэн дэмжлэг үзүүлж чадах талаар ХБНГУ-ын Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн яаманд хандах (ВМЗ)	2013 оны зун
	БОНХЯ/Монгол улсын Засгийн газар	10.6 Энэ жилийн намар болох Монгол болон ХБНГУ-ын Засгийн газрын хамтын хэлэлцүүлгийн хөтөлбөрт уг асуудлыг оруулах	2013 оны намар
11. Байгалийн тэгш гадаргуутай газрын	Монголын Байгаль Хамгаалах байгууллага	11.1 ТNC-ийн “Загварчилсан хөгжил /Development by Design” арга зүйд Монгол улсын бүх хэсгийг хамруулах; үүнтэй холбоотой бүх	Хэрэгжиж байгаа

ашиглалтын төлөвлөгөө	(TNC) (БОНХЯ-тай хамтран)	мэдээллийг олон нийтэд нээлттэй болгох	
	БОНХЯ	11.2 Мэдээлэл/үр дүнг Үндэсний биологийн олон янз байдлын стратеги болон үйл ажиллагааны шинэчилсэн хөтөлбөрт нэгтгэн оруулах	Хэрэгжиж байгаа
	КБТХН	11.3 КЗ-д үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн, цар хүрээгээ өргөтгөх мөн сургамжаасаа хуваалцах	Хэрэгжиж байгаа
12. Сайжруулсан удирдлага, нээлттэй байдал, байгаль орчны мэдээллийг нээлттэй болгох (хуулиуд, төлөвлөгөөнүүд, стратегиуд)	ЗААХН	12.1 ОТ төслийн биологийн олон янз байдлын талаарх мэдээлэл нээлттэй (Говийн өмнөд хэсэг); Хуулиудын линкийг мөн ил гаргана; хууль тогтоомжийн Англи хэл дээрх орчуулга	2013
	TNC	12.2 Загварчилсан хөгжил төслийн тухай мэдээллийг олон нийтэд ил болгоно / Development by Design Project	2014
	Дэлхийн байгаль хамгаалах сан	12.3 төлөвлөсөн дэд бүтэц, биологийн олон янз байдлын талаарх онлайн ГМС мэдээлэл /GIS	Өмнө нь хийж байсан ч шинэчлэгдээгүй
	БОНХЯ	12.4 Өөр өөр нөөц болон мэдээллийн системийг хослуулах	2014
	КБТХН	12.5 Биологийн олон янз байдлын мониторингийн мэдээлэлд байнга мэдээлэл нэмж оруулж байх, түүнийгээ хадгалах	Хэрэгжиж байгаа
13. Зэрлэг ан амьтан болон орчны байдлыг системтэйгээр хянах	БОНХЯ шинлэх ухааны академиудтай хамтрах	13.1 Төвийн аргачлалын загварчлал, хяналтын мэдээллийн цуглуулах мөн шинжлэхэд зориулан институтын бүтцийг бий болгох	Дунд шатны
		13.2 Тогтвортой хяналт хийх, мэдээлэл боловсруулах, шинжлэхэд шаардлагатай санхүүжилтийг хайх	
		13.3 Үндэсний хэмжээний хяналтыг хэрхэн хийх талаар үзэл баримтлал, болон аргачлалыг боловсруулах (зөвхөн ТХГН биш)	
		13.4 Бусад улс орнуудын туршлагыг ашиглах	
	КЗ-ын БО	13.5 өөр төслүүдийн хяналтын арга зүйг шинжлэн, цар хүрээг нэмэгдүүлэх талаар авч хэлэлцэх	
КБТХН, УААН, Ой ангийн байгууллага	13.6 Устюрт бөхөнгийн талаарх хяналтын протоколыг боловсруулах	2014 он	
14. Хамтын ажиллагаа, харилцаа болон	БОНХЯ	14.1. Яамдуудын ажлыг хэсэг болон дэд хэсгийн байнгын хурал, уулзалт (стандартууд болон дүрэм, журмууд,	2013 оны 7 дугаар сард эхлэнэ (ажлын

уялдааг сайжруулах (засгийн газар болон бүх оролцогч талуудын хооронд)		судалгаа, төлөвлөлт, стратеги, хашлага, уул уурхай ба дэд бүтэц, замын, болон төмөр замын барилгын нэгдсэн нөлөөлөл, санхүүжилт) Тухайлбал: Оролцогч талуудын дэмжлэгтэйгээр Яамны нэгдсэн ажлын төлөвлөгөөг боловсруулах	хэсэг дараа дараагийн уулзалтуудын хуваарийг шийднэ)
	БОНХЯ	14.2. Засгийн газар, эрдэмтэд, ТББ болон хувийн салбаруудын байнгын хурал уулзалт (БОНХЯ-с санаачлан, зохион байгуулна)	2013/2014
	БОНХЯ	14.3 Одоо хэрэгжиж буй болон төлөвлөсөн байгаа судалгааны төслүүдийн талаар системтэйгээр мэдээлэл цуглуулах мөн судалгаа хамтран хийх хөтөлбөрийг гаргах (судалгааны дэд хэсгүүд хэлэлцэнэ)	Ажлын хэсгийн эхний уулзалтаар хэлэлцэнэ
15. Засгийн газар болон компаниудын хоорондын Харилцан ойлголцлын санамж бичгийн хүрээнд хөтөлбөр болон үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулж хэрэгжүүлэх (МГ болон КГ)	БОНХЯ	15.1. 1 жилийн хугацаатай хамтарсан үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг тухайн үйл ажиллагаануудыг хэрхэн тооцоолох тухай үзүүлэлтүүдтэй нь боловсруулах 15.2. Үүнтэй адил зөвшилцлүүдийг сурталчлахын тулд уг үйл ажиллагааны төлөвлөгөөгөөг бусад улс орнуудтай хуваалцах	2013 оны эцэс
16. Казакстанд төмөр замын альтернатив маршрут төлөвлөх үйл ажиллагааг лоббидох (мөн барилгын)	ХБНГУ-ын Байгаль орчин болон байгаль хамгаалах яам (ВМУ)	16.1. ВМУ Казакстантай хийх засгийн газрын хэлэлцүүлгээрээ уг асуудлыг хэлэлцэх	2013 оны 6,7 дугаар сар
	КБТХН/УААН	16.2. Альтернатив маршрутыг лоббидохын тулд НҮБХХ болон АНУ-ын элчин сайдын яамтай хамтран ажиллах	Хэрэгжиж байгаа
	Зэрлэг амьтдын нүүдлийн зүйлүүдийг хамгаалах тухай олон улсын конвенци	16.3. Казакстанын засгийн газарт явуулах захидал	2013 оны 7 дугаар сар

17. Нүүдлийн өв уламжлалын бахархлыг сурталчлах ажил (“хашаагүй улс”)	ЗААХН	17.1. АНУ-руу хийсэн сургалтын аяллын талаарх баримтат кинонд уриагаа онцлох (хашаагүй улс)	2013 оны зун
	БОНХЯ	17.2. Уриагаа сурталчлахын тулд аялал жуулчлалын нийгэмлэгтэй хамтран ажиллах	2013 онд эхлэх
	Зэрлэг амьтдын нүүдлийн зүйлүүдийг хамгаалах тухай олон улсын конвенци	17.3. Богино хэмжээний сурталчилгаанд санхүүжилт цуглуулах	2013 онд эхлэх
18. Зэрлэг амьтдын нүүдлийн зүйлүүдийг хамгаалах тухай олон улсын конвенцийг батлах	Байгаль орчныг хамгаалах үндэсний агентлаг, Ойн үйлчилгээ (Киргизстан)	18.1. Конвенцийг батлах үйл ажиллагааг сурталчлан, дэмжлэг үзүүлэх	2013 оны эцэс